

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1309

Vragen van het lid **Lodders** (VVD) aan de Minister en de Staatssecretaris van Financiën over *het bericht «Mag de bank weigeren om je een bankrekening te geven? Dat gaat AFM onderzoeken»* (ingezonden 14 december 2020).

Mededeling van Minister **Hoekstra** (Financiën), mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst (ontvangen 13 januari 2021)

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «AFM onderzoekt weigeren rekening»?¹ Klopt het bericht dat de Autoriteit Financiële Markten (AFM) dit gaat onderzoeken?

Vraag 2

Wat vindt u van dit bericht en het onderzoek dat door de AFM is gestart? Deelt u de mening dat de Accidental Americans al lange tijd in onzekerheid zitten en er maar mondjesmaat voortgang is op dit dossier? Deelt u de urgentie om deze grote groep mensen zo snel mogelijk duidelijkheid te geven? Zo nee, waarom niet?

Vraag 3

Wanneer zijn de eerste bankrekeningen opgezegd van Accidental Americans door banken vanwege het niet aanleveren van het Tax Identification Number (TIN) en daarmee volgend het vermoeden van belastontwijking? Wanneer heeft de AFM geconcludeerd dat het sluiten van bankrekeningen mogelijk in strijd is met de Europese regels? En wanneer is de AFM begonnen met het onderzoek? Indien u deze informatie niet beschikbaar heeft, bent u bereid deze informatie op te vragen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 4

Klopt het dat een betaalrekening weigeren alleen op basis van een aantal wettelijk vastgelegde gronden kan? Welke zijn dat volgens u?

¹ NRC, 10 december 2020 (<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/10/mag-de-bank-weigeren-om-je-een-bankrekening-te-gevendat-gaat-afm-onderzoeken-a4023388>)

Vraag 5

Klopt het dat de Europese regels stellen dat een basisbetaalrekening mogelijk moet zijn voor iedere Europese burger? Klopt het dat deze basisbetaalrekening alleen geweigerd kan worden op basis van wettelijk vastgelegde gronden, zoals wanneer iemand schuldig is bevonden aan witwassen, oplichting of valsheid in geschrifte en daarvoor onherroepelijk veroordeeld moet zijn? Zo ja, waarom heeft u de banken niet eerder gewezen op deze weigeringsgronden?

Vraag 6

Hoe verklaart u uw reactie op eerdere schriftelijke vragen van het lid Lodders (VVD) dat «Banken op grond van de Wwft het openen of aanhouden van een betaalrekening ook kunnen weigeren zonder vermoeden van overtreding of hard bewijs. Een te hoog risico op betrokkenheid bij witwassen of terrorismefinanciering is voldoende grond voor weigering.»² Waarom komt de AFM nu tot een ander oordeel? Kunt u de AFM om een toelichting vragen, ook in relatie tot de geldende Europese regelgeving?

Vraag 7

Klopt het dat weigering van een basisbetaalrekening alleen mag op basis van een individuele afweging en daarmee een bepaalde groep mensen niet op deze manier mag worden benaderd? Zo ja, waarom heeft u de banken hier niet eerder op gewezen?

Vraag 8

Wanneer heeft een klant de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) overtreden en wie bepaalt wanneer de Wwft is overtreden?

Vraag 9

In hoeverre kunt u de AFM – onafhankelijk toezichthouder – verzoeken tot nader onderzoek in specifieke casussen? Heeft u in het geval van het onderzoek dat wordt aangekondigd door de AFM naar het weigeren van bankrekeningen van Accidental Americans door banken, zoals genoemd in het artikel onder vraag 1, aan de AFM gevraagd nader onderzoek te verrichten? Zo ja, wanneer en waarom heeft u dit de AFM gevraagd? Zo nee, kunt u dit toelichten?

Vraag 10

Kunt u een toelichting geven op het lopende onderzoek van de AFM? Waar ziet het onderzoek specifiek op? Wanneer verwacht de AFM het onderzoek af te ronden? Kunt u de AFM verzoeken de bevindingen van het onderzoek te openbaren na afronden van het onderzoek? Kunt u de AFM vragen de brief die zij aan de banken heeft gestuurd met de aankondiging tot onderzoek, al dan niet anoniem, te openbaren? Zo nee, waarom niet?

Vraag 11

Bent u bereid lopende het onderzoek van de AFM de banken te verzoeken geen bankrekeningen meer op te zeggen tot de uitkomst van het onderzoek bekend is? Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Herinnert u zich de schriftelijke vraag van de leden Omtzigt, Van Weyenberg en Lodders: Wilt u de AFM vragen een oordeel te geven over het sluiten of blokkeren van bankrekeningen van Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit?³

Vraag 13

Herinnert u zich uw antwoord: Ja. Er kan echter niet ingegaan worden op individuele zaken waarin sprake is van het sluiten of blokkeren van bankrekeningen of dreiging daarmee. Ik heb daarom gevraagd aan DNB, als toezichthouder op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en

² Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2020–2021, nr. 319

³ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2158

financiering van terrorisme (Wwft), en aan de AFM, als toezichhouder op de naleving van de regels over de basisbetaalrekening, om een reactie over het sluiten dan wel bevroren van bankrekeningen. (...) De AFM heeft specifiek ten aanzien van basisbetaalrekeningen aangegeven dat in beginsel iedereen die rechtmatig in de EU verblijft recht heeft op toegang tot een basisbetaalrekening, zodat kan worden voorzien in een basislevensbehoefte. Dit komt voort uit de Europese Payment Accounts Directive (PAD) die is geïmplementeerd in de Wft. Hierbij geldt echter een aantal uitzonderingen. Zo moet een bank een basisbetaalrekening weigeren als de bank bij het openen van een dergelijke rekening niet kan voldoen aan de eisen gesteld in de Wwft. Dit moet volgens de AFM per individueel geval worden getoetst; een generieke aanpak, waarbij een specifieke groep wordt uitgesloten van een basisbetaalrekening, is niet toegestaan.»?

Vraag 14

Kunt u verklaren of er een verband is tussen het gegeven antwoord in vraag 13, waarin de AFM u een oordeel heeft gegeven over het sluiten van bankrekeningen van Accidental Americans, en het onderzoek dat de AFM gaat uitvoeren (zie artikel vraag⁴ naar het weigeren van bankrekeningen van Accidental Americans door banken?

Vraag 15

Is in het geval van de Accidental Americans overgegaan tot het sluiten van bankrekeningen op basis van «een specifieke groep» of is hier sprake van toetsing «per individueel geval»? Kunt u uw mening onderbouwen?

Vraag 16

Kunt u reflecteren op de antwoorden op schriftelijke vragen van onder meer het lid Lodders (VVD)⁵, waarin u meerdere keren heeft aangegeven dat banken op basis van alleen het ontbreken van een TIN-nummer niet mogen overgaan tot het opzeggen van bankrekeningen? Hoe verklaart u, gezien de overwegingen van de AFM, de klaarblijkelijke discrepantie in uw uitleg van de Wwft en de interpretatie van de banken? Hoe verklaart u het niet mogen opzeggen van een bankrekening op basis van alleen het ontbreken van een TIN in relatie tot het onder vraag 6 genoemde citaat? Bent u bereid om in overleg met banken deze discrepantie weg te nemen om tot een oplossing te komen in de casus van de Accidental Americans en vergelijkbare gevallen in de toekomst te voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 17

Heeft het gesprek met de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) over de Accidental Americans, dat u in het algemeen overleg over de «Toeval-Amerikanen» van 24 november 2020 hebt toegezegd, reeds plaatsgevonden? Zo nee, waarom niet en wanneer staat dit gesprek ingepland? Zo ja, kunt u een toelichting geven op het gesprek en datgene wat er is afgesproken?

Vraag 18

Bent u bekend met het inwerkingtreden van de wijziging van het Besluit internationale verplichtingen extraterritoriale rechtsmacht op 1 december jl?⁶ Klopt het dat door die wijziging de Nederlandse strafwet van toepassing is op de Nederlander die zich buiten Nederland schuldig maakt aan witwassen, óók wanneer er geen sprake is van dubbele strafbaarheid? Is bij het aannemen van deze wijzigingen, die zijn gebaseerd op EU-richtlijn 2018/1673 van 23 oktober 2018 inzake de strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld, gekeken naar de consequenties voor de Accidental Americans? Zo ja, wat is hiervan de uitkomst? Zo nee, waarom niet?

⁴ NRC, 10 december 2020 (<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/10/mag-de-bank-weigeren-om-je-een-bankrekening-te-gevendat-gaat-afm-onderzoeken-a4023388>)

⁵ O.a. Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2158; Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2020–2021, nr. 35; Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2020–2021, nr. 319

⁶ Besluit internationale verplichtingen extraterritoriale rechtsmacht

Vraag 19

Kunt u de nog openstaande schriftelijke vragen van het lid Ladders (VVD) over het bericht «Volksbank houdt vol: we moeten rekening «onbedoelde Amerikaan» afsluiten», zo snel als mogelijk beantwoorden (Kamerstuk 2020D48694)?

Vraag 20

Kunt u de vragen, gezien de grote zorgen onder Accidental Americans en de tientallen bankrekeningen die inmiddels al zijn opgezegd, zo snel als mogelijk, en één voor één, beantwoorden?

Mededeling

Hierbij bericht ik u, mede namens de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst, dat de door het lid Ladders (VVD) gestelde schriftelijke vragen over het bericht «Mag de bank weigeren om je een bankrekening te geven? Dat gaat AFM onderzoeken» (ingezonden op 14 december 2020) niet binnen de door u gestelde termijn kunnen worden beantwoord, omdat voor de beantwoording nadere afstemming vereist is. Ik streef ernaar de vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.